

Handläggare
Sigrún Andersdóttir
Telefon: 08-508 25 119**Till**
Socialnämnden
2016-12-13

Ny översiktsplan för Stockholm

Svar på remiss från stadsbyggnadsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till stadsbyggnadsnämnden.

Gillis Hammar
FörvaltningschefPeter Svensson
Avdelningschef

Sammanfattning

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanens syfte är att ge vägledning och stöd i beslut om användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Socialförvaltningen välkomnar förslaget på ny översiktsplan för Stockholm. Det är nödvändigt att formulera en ny plan som är anpassad för att bidra till att nå målen i förslaget till Vision 2040 och att peka ut strategier för de utmaningar som Stockholm står inför. Förvaltningen anser att stadsbyggnadskontorets förslag till ny översiktsplan har förutsättningar att bli en bra utgångspunkt för stadens utveckling. För att nå dit krävs att planen och de verktyg som presenteras verkligen används i all planering, i kombination med övriga styrdokument i staden.

Bakgrund

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanens syfte är att ge vägledning och stöd i beslut om användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men den är vägledande för detaljplanering och beslut om bygglov.

Stadens gällande översiktsplan "Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm" antogs av kommunfullmäktige 15 mars 2010 och vann laga kraft 10 april 2012. Kommunfullmäktige beslutade i maj 2015 att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att uppdatera översiktsplanen så att den på ett bättre sätt speglar den växande stadens utmaningar, omvärldens utveckling och förslaget till stadens vision: "Vision 2040 – Ett Stockholm för alla".

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 7 november 2016 att genomföra samråd om en ny översiktsplan för Stockholm. Syftet med samrådet är att, i enlighet med 3 kapitlet plan- och bygglagen, få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Samrådet genomförs 10 november 2016 till 10 januari 2017.

Inbjudan till samrådet har förutom till socialnämnden även skickats till samtliga facknämnder, stadsdelsnämnder och bolag i Stockholms stad, ett urval av stadens råd, övriga kommuner i Stockholms län samt relevanta branschföreträdare, organisationer, grupper i civilsamhället, företagsgrupper, näringslivsföreträdare, regionala aktörer, statliga aktörer, stiftelser och universitet/högskolor.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom administrativa avdelningen. Ärendet behandlas av funktionshinderrådet den 8 december 2016 och på förvaltningsgruppens möte den 7 december 2016.

Ärendet

Förslaget till ny översiktsplan från stadsbyggnadskontoret pekar ut huvudinriktningen för stadsutvecklingen för de kommande 25 åren. Planen består av mål för stadsbyggandet, utbyggnadsstrategi och plan för genomförande av planen, vägledning för hantering av allmänna intressen i planeringsprocessen samt lokala utvecklingsplaner för stadens 14 stadsdelsområden.

Planen tar avstamp i en analys av de utmaningar och möjligheter som Stockholms stad står inför. Bland styrkorna betonas stadens

starka arbetsmarknad, attraktionskraft och befolkningstillväxt. De utmaningar som lyfts fram i förslaget är framför allt bostadsbristen och den ökande ojämlikheten och segregationen mellan olika stadsdelar, som bland annat lyfts fram i hållbarhetskommisionens rapport ”Skillnadernas Stockholm”.

Mål för stadsbyggandet

Fyra nya mål för stadsbyggandet föreslås:

- **En växande stad**

Stockholm ska vara en växande stad som genom sin attraktivitet lockar människor, företag och besökare från hela världen. En hög takt i stadsbyggandet ska säkerställa bostäder och samhällsfunktioner för alla. God tillgänglighet ska ge människor och företag goda förutsättningar att utvecklas.

- **En sammanhängande stad**

Stockholm ska vara en sammanhängande stad, där det är naturligt att röra sig mellan olika stadsdelar och besöka nya platser. Människor med olika bakgrund ska kunna mötas i vardagen och stadens många stadsmiljöer med sina olika kvaliteter ska vara tillgängliga för alla invånare.

- **God offentlig miljö**

Stockholm ska ha en mångfald av identitetsstarka stadsdelar med levande centrum. Stadens alla delar ska erbjuda en bra livsmiljö med god tillgång till stadskvaliteter och välgestaltade och trygga offentliga miljöer som inbjuder till delaktighet och lokalt engagemang.

- **En klimatsmart och tålig stad**

Stockholm ska vara en klimatsmart stad, där effektiv markanvändning och transporteffektiv stadsstruktur bidrar till ökad tillgänglighet och begränsad resursförbrukning. Stadsstrukturen och de tekniska systemen ska vara välfungerande och tåliga så att staden kan möta klimatförändringar och andra påfrestningar.

Utbyggnadsstrategi

För att uppfylla stadsbyggnadsmålen och möta bostadsbehovet på kort och lång sikt formuleras en utbyggnadsstrategi.

Utbyggnadsstrategin består av fyra delar, som beskriver hur staden ska prioritera sina planerings- och genomförandeinsatser i stadsbyggandet.

Utbyggnadsstrategins fyra delar:

- Den centrala stadens attraktionskraft ska användas som en resurs för hela Stockholm. Det innebär bland annat satsningar på att skapa täta stadsdelar i områden kring stadskärnan och att låta stadens växa succesivt utåt.
- För att få genomförandekraft i stadsbyggandet pekar staden i förslaget ut tre fokusområden; Farsta, Skärholmen och Kista.
- Hela Stockholm växer och stadens alla delar behöver utvecklas med värdeskapande kompletteringar för att bostadsmål och hållbarhetsmål ska kunna nås.
- Staden ska tillvarata den långsiktiga stadsutvecklingspotentialen för att säkerställa en hållbar utveckling. Mindre omfattande stadsbyggnadsinsatser kan ha stor betydelse för att höja attraktiviteten på kort sikt. Sådana projekt ska ses ur ett helhetsperspektiv, så att inte framtida mer omfattande stadsbyggnadsinsatser försvåras.

Allmänna intressen

Översiktsplanen ska enligt bestämmelser i plan- och bygglagen redovisa hur kommunen ska ta hänsyn till allmänna intressen vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. I förslaget till översiktsplan har ett antal allmänna intressen beaktats med utgångspunkt från förslaget till "Vision 2040 – Ett Stockholm för alla". Kravet på redovisning av de allmänna intressena innebär att kommunen preciserar vilka intressen som ska tillgodoses, var de ligger, hur de avgränsas samt avvägningen mellan olika intressen om de råder konflikt mellan dem.

De allmänna intressen som behandlas i planen är bland annat bostadsförsörjning, en socialt sammanhållen stad, trafik och mobilitet samt klimat, miljö, hälsa och säkerhet.

Lokala utvecklingsplaner

I förslaget till ny översiktsplan presenteras även lokala utvecklingsplaner för stadens 14 stadsdelar. Utvecklingsplanerna beskriver, utifrån de föreslagna stadsbyggnadsmålen, vilka utvecklingsmöjligheter som bedöms finnas i respektive stadsdel.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholm har en stor attraktionskraft för både människor och verksamheter. Staden står inför komplexa utmaningar i form av en snabb befolkningsökning, bostadsbrist, ekonomisk tillväxt och ökade sociala skillnader. De kommande åren planeras ett omfattande bostadsbyggande i Stockholm, målet är 140 000 bostäder fram till 2030. Förvaltningen instämmer i

stadsbyggnadskontorets bedömning att det omfattande stadsbyggande som Stockholm står inför utgör en unik möjlighet till förbättringar och utveckling av staden.

Förvaltningen välkomnar förslaget på ny översiktsplan för Stockholm. Det är nödvändigt att formulera en ny plan som är anpassad för att bidra till att nå målen i förslaget till Vision 2040 och att peka ut strategier för de utmaningar som Stockholm står inför. Förvaltningen ställer sig i stort positiv till de mål och förslag som presenteras i planen.

Ur ett socialt perspektiv är det nödvändigt med ett kraftfullt bostadsbyggande i Stockholm under lång tid, för att minska bostadsbristen och öka tillgången till bostäder även för socioekonomiskt svagare grupper. Samtidigt är det viktigt att beakta centrala intressen i planprocessen, och att analysera potentiella konsekvenser som nya projekt kan tänkas få för olika grupper. Ansvariga aktörer i staden behöver arbeta aktivt för att undvika att nybyggnationen bidrar negativt till segregationen i staden, eller tränger ut resurssvaga grupper.

Förvaltningen redovisar nedan synpunkter på de delar av förslaget som berör socialnämndens ansvarsområde, främst området ”En socialt sammanhållen stad” under allmänna intressen.

Förvaltningen välkomnar att planen anger att socialt värdeskapande ska genomsyra all stadsplanering och beaktas tidigt i alla projekt. Planen anger att kunskap om olika gruppers behov av trygghet, fysisk aktivitet, mötesplatser och utemiljö ska vara en viktig utgångspunkt i stadsbyggandet. Barns, ungas och äldres behov samt ett jämställdhetsperspektiv betonas särskilt.

Förvaltningen vill betona vikten av att det sociala perspektivet verkligen behöver komma in tidigt i en planeringsprocess för att kunna få genomslag, och att samarbete måste ske mellan olika verksamheter i staden för att tillgodose behoven hos olika grupper. Förvaltningen ser positivt på att barn, unga och äldre särskilt lyfts fram i planen, liksom ett jämställdhetsperspektiv. Men det finns även andra grupper som har särskilda behov, till exempel personer med funktionsnedsättning.

Verktyg som lyfts fram i planen för att analysera sociala konsekvenser av stadsbyggandet är socialt värdeskapande analyser och barnkonsekvensanalyser. Förvaltningen ser det som en brist att planen inte anger i vilken utsträckning socialt värdeskapande

analyser och barnkonsekvensanalyser ska användas i stadsplaneringen. Utan konkreta verktyg för att lyfta in sociala frågor i planeringsprocessen riskerar frågorna att inte få det utrymme som krävs för att bidra till en socialt hållbar stad.

För att utforma stadsdelar där människor med olika behov kan bo och leva är det angeläget att i planeringen tillgodose behovet av förskolor, skolor, bostäder med särskild service till personer med funktionsnedsättning och äldreboenden. Därutöver tillkommer behov av försöks- och träningslägenheter, lägenheter för ”Bostad först” och större och mindre lokaler för olika sociala verksamheter. Förvaltningen ser särskilt att det finns behov av ett ökat byggande av bostäder med särskild service till personer med funktionsnedsättning. Om staden ska klara den nödvändiga utbyggnaden av bostäder inom funktionshinderområdet är det angeläget att i alla planförslag se till att den här kategorin bostäder byggs i tillräcklig omfattning.

Vid stadsplanering och byggande är det också viktigt att beakta tillgänglighetsaspekter. Fysisk tillgänglighet är en investering som påverkar framtida kostnader vid behov av samhällets stödinsatser i form av bland annat hemtjänst, ledsagning och personlig assistans.

För att bidra till att minska den rumsliga och socioekonomiska segregationen i staden pekar staden ut ett antal strategier. Den offentliga miljön ska utvecklas så att människor i hela staden har tillgång till en god offentlig miljö och service, stadsdelar ska länkas samman och bostadsområden ska byggas med en större blandning av olika bostads- och upplåtelseformer. Genom de utpekade fokusområdena vill man satsa särskilt på stadsutveckling i Kista, Skärholmen och Farsta. Förvaltningen ser positivt på planens fokus på att minska segregationen och ojämlikheten i staden och att särskilt satsa på stadsutveckling i ytterstaden. Förvaltningen välkomnar även att planen lyfter fram vikten av dialog med medborgare i stadsutvecklingen, och att särskilt fokus ska läggas på grupper vars röster sällan kommer till uttryck.

Som konsulten WSP påpekar i sin konsekvensbeskrivning av förslaget på översiktsplan så identifierar planen dock bara var det finns potential och möjlighet till stadsutveckling. Det faktiska utfallet ska enligt planförslaget i första hand styras av marknaden. För att verkligen bryta utvecklingen med den rumsliga och socioekonomiska segregationen i Stockholm anser förvaltningen att staden nära behöver följa utvecklingen av potentiella

stadsutvecklingsområden i ytterstaden, och vidta nödvändiga åtgärder.

Sammantaget anser förvaltningen att stadsbyggnadskontorets förslag till ny översiktsplan har förutsättningar att bli en bra utgångspunkt för stadens utveckling, och bidra till att nå målen i förslaget till Vision 2040. För att nå dit krävs att planen och de verktyg som presenteras verkligen används i all planering, i kombination med övriga styrdokument i staden.

Bilagor

1. Översiktsplan för Stockholm – Samrådsförslag